

Tommi Paalanen
Sexpo-säätiö
Kinaporinkatu 2 E 41
00500 Helsinki
Puh 050-4692937
Email tommi.paalanen@sexpo.fi

Lausunto luonnoksesta "Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rikoslain 20 luvun muuttamisesta" (11.7.2013)

Sexpo-säätiö on käsitellyt luonnoksen monialaisessa työryhmässä, jossa asiaa on tarkasteltu niin seksuaalietiikan, oikeustieteen kuin kriminaalipolitiikankin näkökulmista. Työryhmään kuuluu sekä säätiön hallituksen että henkilökunnan jäseniä, joilla on erityisosaamista seksuaalirikoksista, lainsäädännöstä, etiikasta ja yhteiskuntafilosofiasta sekä kriminaalipolitiikasta.

Sexpo-säätiön työryhmä lausuu luonnoksesta seuraavaa:

1. Luonnoksessa on erityisen kiitettävää se, että raiskausrikosten tunnusmerkeissä pyritään ottamaan huomioon suostumuksenvastaisuus ja uhrin koskemattomuuden loukkaus aiempien kapea-alaisen väkivaltaan keskittyvien näkökulmien sijaan.
2. Raiskausrikosten tuomioiden koventaminen ei saa Sexpo-säätiön työryhmältä varauksetonta kannatusta. Tuomioiden koventaminen tilanteessa, jossa julkinen keskustelu sitä usein vaatii, on helppo nähdä poliittisena toimintana, jossa kriminaalipolitiikan ja -tutkimuksen näkökulmat eivät sitä tue. Sexpo-säätiö pitää olennaisempaan rikoksia ja rikossuusintaa ennaltaehkäiseviä interventioita tuomioiden koventamisen sijaan. Esimerkiksi seksuaalirikoksista tuomituille pitäisi tarjota entistä kattavammin pääsy STOP-ohjelmaan riippumatta tuomion kestosta.
3. Kiitettävää on myös se, että seksuaalirikosten tarkasteluun tuodaan hienojakoisuutta uudella seksuaalisen häirinnän kriminalisoimisella. On hyvä, että seksuaalisen häirinnän kriminalisoimisessa on toimittu maltillisesti ja rajattu uusi lainkohta kapea-alaiseksi. Seksuaalinen häirintä on tulkinnanvarainen ja julkisessa keskustelussa kiistelty ilmiö, joten lain kapea-alaisuus suojaa sitä väärinkäytöltä ja vähentää tulkinnanvaraisten tuomioiden antamista oikeusistuimissa.
4. Seksuaalisen häirinnän tunnusmerkistö on asianmukainen ja keskittyminen seksuaalisen itsemääräämisen ja koskemattomuuden loukkaamiseen on perusteltavissa niin juridisesti kuin eettisestikin. Lainkohdan soveltamisalan rajoittaminen erityisesti toisen kehoon kajoamiseen ja suulliseen painostamiseen on kiitettävää.

5. Seksuaalisen häirinnän kriminalisoinnissa on huomioitava, että erilaisissa rajankäyntitapauksissa (kuten ehdottelussa tai tapakulttuurissa hyväksyttävänä katsotuissa kosketuksissa) uhrilla on vastuu tehdä tekijälle tietäväksi, että tämän toiminta on häiritsevää. Teko ei saa muuttua rikokseksi *pelkästään* uhrin oman kokemuksen perusteella.

Hallituksen esityksessä ja lain tekstissä on otettava huomioon, että keskuudessamme on ihmisiä, joiden kyky hahmottaa sosiaalisia tilanteita voi erota huomattavasti keskiverrosta. Esimerkiksi arperger- ja autismikirjon ihmiset, kehitysvammaiset, vuorovaikutusongelmista kärsivät ihmiset jne. eivät välttämättä ymmärrä ylittävänsä häirinnän rajaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ilman selkeää ja suorasanaista viestintää. Tällaisissa tapauksissa, kuten myös pelkästään yksilöllisissä vuorovaikutuskulttuurin eroissa, käytöksen häiritseväksi kokevan henkilön tulee ilmaista selkeästi toiminnan olevan häiritsevää.

Myös ”keskivertokansalaisen” käsite on ongelmallinen seksuaalishäirintää määriteltäessä, sillä erilaiset vuorovaikutuskulttuurit, puhe- ja käytöstavat sekä sosiaaliset valmiudet eroavat huomattavasti eri ihmisten ja ihmisryhmien välillä. Seksuaalisen häirinnän tunnusmerkistöä on tästä johtuen kohennettava selkeästi yksiselitteisempään ja vähemmän tulkinnanvaraiseen suuntaan.

Sexpo-säätiön työryhmän puolesta,

Tommi Paalanen
Toiminnanjohtaja
Sexpo-säätiö

Jussi Nissinen
Hallituksen puheenjohtaja
Sexpo-säätiö

Sexpo-säätiö
Kinaporinkatu 2 E 41
00500 Helsinki

info@sexpo.fi
www.sexpo.fi